

7 липня Східні Церкви, які дотримуються Юліанського календаря, святкують Різдво Івана Хрестителя

Пам'ять про Івана Хрестителя [також: Іоан Предтеча, Іван Хреститель, Іоанн Предтеча, Іван Предтеча, Йоан Хреститель, Йоан Предтеча, Іоан Хреститель] займає у східній літургійній традиції особливе місце.

«Істинно кажу вам, що між народженими від жінок не було більшого від Івана Хрестителя» — так було сказано євангелистом Матеєм про Івана Хрестителя (Мат. 11:11).

Серед інших святих Іван Хреститель має найбільшу пошану — протягом церковного року на його честь святкується аж шість дат. Серед них — празник Зачаття, Різдва, Усікновення Голови, Перше і Друге Знайдення Голови, Третє Знайдення Голови і Собор Івана Хрестителя після Богоявлення.

Різдво святого Івана Хрестителя — найбільше з усіх свят на його честь.

Іван Предтеча був посланцем Бога, щоб сповістити людям про прихід і живу присутність Месії на землі. Він указує на Спасителя і хрестить Його в ріці Йордан.

Цей святий навчав, проповідував, хрестив, викривав гріхи, відстоював справедливість. Його життя — це безперервна жертва. За Христа і христову науку святий відважно приймає мученицьку смерть. За наказом Ірода Антипи Іванові Хрестителю відтяли голову.

Свято Різдва Івана Хрестителя відоме ще з четвертого століття. Проповіді на цей празник знаходимо у святих Івана Золотоустого, святих Амвросія і Августина.

(Продовження на 3 сторінці)

Блаженні миротворці зі зброєю

Євангелист Лука підсумовує діяльність Івана Хрестителя словами: «Навчаючи ще багато іншого, він звіщав народові добру новину» (Лк 3,18). По різному у виданнях Нового Завіту написані слова «добра новина». В одних з великої літери, в інших з малої. Це без значення, бо коли чуємо, а не читаємо, то для нас без різниці. Навіть попри: «роде гадючий», «вже й сокира при корені дерев», «лопата в його руці» (Лк 3,7; 3,9; 3,17). Різкість висловлювань Предтечі була засобом, щоби сколихнути слухачами, викликати в них бажання навернутися і почати приносити плоди гідні покаяння. Його євангеліє готувало шлях Євангелію Христовому, було вступом до об'явлення повноти істини про Бога і божественний задум спасіння людини, яку Він полюбив так, що Сина свого єдиного родного дав.

Іванова добра новина охоплювала також відповідь на питання з боку воєнків, котрі, так як і представники інших професій, хотіли знати, що мають робити задля успадкування спасіння. Почули від Предтечі: «Нікому кривди не чинить, фальшиво не доносьте і вдовольняєтесь вашою платнею» (Лк 3, 14). Святий Августин (354-430) в 189-у листі застерігає: «Не думай, що не може подобатися Богові той, хто служить у війську і носить зброю призначену для війни. До них зараховувався Давид, про якого прекрасно свідчив Господь, були ними і численні праведні тих часів».

Актуальність для українців вчення цього святого вражає: «Коли готуєш зброю до боротьби, то спершу подумай про те, що твоя фізична сила є також Божим даром. Як про це подумав, не

У номері читайте:

- Блаженні миротворці зі зброєю (о. Б. Панчак)
- 7 липня — Різдво св. Івана Хрестителя
- Ювілейний з'їзд випускників Варшавської Духовної Семінарії у Вроцлаві
- Владика Василь Величковський (1903–1973)
- Київський Митрополит Іпатій Потій (1541–1613)
- Заплутана доля мощів св. Йосафата Кунцевича (ред. Б. Тхір)
- Четверта (75) сесія Постійного Синоду УГКЦ
- Українізація в умовах сучасності
- Відродження традиції вшанування чудотворної ікони Супраської Божої Матері
- Національний будитель Галичини

обернеш проти Бога Його дару». Він закликає дотримувати віри обіцяної навіть ворогу, а тим паче приятелеві, за якого борються. Ясно вчить, що наша воля повинна прагнути миру, бо «війна виникає з необхідності; хай Бог звільнить нас від необхідності, і збереже в мирі». Наступне речення може правити за відповідь усім, що за всяку ціну хочуть примусити Україну до миру з російським агресором: «Не шукається миру, щоб розв'язати війну, але ведеться війну заради того, щоб здобути мир». Хоч це парадоксально, але для Августина війна ведена в чесній справі є здійсненням блаженства: «Навіть борючись, чини мир, щоб, перемігши тих, проти яких воюєш, ти привів їх до (Закінчення на 6 сторінці)

23–26 травня 2023 року у Вроцлаві відбулася четверта (75) сесія Постійного Синоду УГКЦ

Владика Постійного Синоду проаналізували діяльність різних комісій УГКЦ у період війни

25–26 травня у Вроцлаві продовжилися робочі засідання та зустрічі Постійного Синоду УГКЦ. У третій день Постійного Синоду УГКЦ відбулося одне робоче засідання. Владика Постійного Синоду проаналізували діяльність різних комісій УГКЦ у період війни.

Вранці (25) перед засіданнями відбулася зустріч Блаженнішого Святослава та владик Постійного Синоду УГКЦ

прийнято 6 нових священників. Також команда Пасторально-міграційного відділу провела 15 формаційних зустрічей, конференцій та прощ та 7 зустрічей у форматі онлайн.

Відтак владика Григорій Комар представив звіт діяльності Патріаршої літургійної комісії. Єпископ розповів про те, що продовжується праця над виданням нового Службника, у який,

комісії у справах монашества. Він розповів владикам про її діяльність. «В умовах повномасштабного вторгнення діяльність Комісії спрямована на скріплення духу, психічного здоров'я богопосвячених осіб та набуття навичок і знань для ефективного служіння людям, відповідаючи на виклики і потреби, спричинені війною. У плануванні заходів Комісія бере до уваги Ду-

Засідання Постійного Синоду УГКЦ у Вроцлаві.

із архієпископом Вроцлава Владикою Юзефом Купним. Під час цієї зустрічі Блаженніший Святослав висловив вдячність архієпископу за гостинність польського народу та відкритість Католицької Церкви у Польщі.

Владика Степан Сус: утворено 8 нових громад УГКЦ

Під час першого робочого засідання Владика Степан Сус представив звіт річної діяльності Пасторально-міграційного відділу УГКЦ. Владика розповів, як очолюваний ним відділ у теперішньому часі реагує на збільшення українців за кордоном, особливо у країнах, де немає ієрархічних структур УГКЦ. Упродовж минулого року команда ПМВ відвідала 11 країн, де провела 18 пастирських візитів та зустрілася із 24-ма церковними спільнотами. Водночас було проведено 28 зустрічей із єпископами у різних країнах світу та 7 зустрічей із послами.

Задля цього упродовж 2022–2023 року було утворено 8 нових громад Української Греко-Католицької Церкви. Окрім того, на служіння для українських вірних за кордоном було

окрім нового перекладу Божественної Літургії святого Йоана Златоустого, повинен також увійти новий переклад Божественної Літургії святого Василя Великого. Окрім того, команда Комісії активно працює над новим Місяцесловом УГКЦ.

Владика Йосафат Мошч про цьогорічну Декаду місійності

Під час другого робочого засідання владика Йосафат Мошч розповів про діяльність очолюваної ним Ради з питань евангелізації при Главі УГКЦ. Саме зараз ця Рада в усій Українській Греко-Католицькій Церкві проводить Декаду місійності. Тож владика розповів про значення цієї духовної ініціативи та особливості її проведення у період повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну.

Владика Михайло Бубній про служіння богопосвячених осіб

Одним із доповідачів у четвертий день засідань Постійного Синоду був владика Михайло Бубній, Голова Патріаршої

шпастирський план „Надія, до якої нас кличе Господь“, розроблений Синодом Єпископів УГКЦ до 2030 року, пріоритетні цілі Стратегії розвитку соціального служіння 2020 року, особливо заклик бути близько до убогих і маргіналізованих, та Постанови Синоду Єпископів Києво-Галицького Верховного Архієпископства від лютого 2023 року», — зазначив у своєму коментарі пресслужбі Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ владика Михайло Бубній.

Розповідаючи про заходи, організовані Комісією протягом останнього року, то перш за все Владика Михайло нагадав, що 9–12 листопада минулого року відбулася Міжнародна асамблея вищих настоятелів та настоятельок у Римі. Темою цієї зустрічі були слова: «Як я полюбив вас, так і ви любіть один одного: Койнонія у житті монаших спільнот». «Це була дуже гарна міжнародна конференція, під час якої ми мали можливість проаналізувати власну діяльність за останні п'ять років, діяльність богопосвячених спільнот нашої Церкви, а також виробити дорожню карту і напрямні для подальшого ефективного служіння богопосвячених осіб нашої Церкви. →

7 липня Східні Церкви, які дотримуються Юліанського календаря, святкують Різдво Івана Хрестителя

(Продовження з 1 сторінки)

На честь Івана Хрестителя освячено незліченну кількість святинь, події з життя святого також представлені в іконописі.

Джерело: *Рісу*

* * *

1. Різдво святого Івана Хрестителя — найбільше з усіх свят на його честь. Це християнське свято збіглося зі святом Купала, яке святкувалося у час літнього

Хочу ще раз зауважити, що це була міжнародна асамблея, на яку з'їхалися вищі настоятелі з різних монастирів, чинів і згромаджень та інститутів богосвяченого життя нашої Церкви. У ній також взяли участь Блаженніший Патріарх Святослав, кардинал Леонардо Сандрі, тодішній Префект Конгрегації Східних Церков, та інші цікаві доповідачі, що мали можливість поділитися з нами своїми думками і дати певні напрямні», — мовив архиєрей.

«Ми також провели Всецерковну міжнародну прощу монашества нашої Церкви, яка відбувалася цього року на двох локаціях. Кожного року з нагоди свята богосвячених осіб, яке відзначаємо на Стрітіння Господне, ми намагаємося зусиллями нашої Патріаршої комісії у справах монашества організувати такі прощі. Цього року ми випробували новий формат двох локацій: перша була у Новояворівську на Львівщині, а друга — у Ярославі (Польща). Ми мали можливість синхронно єднатися у молитві та конференціях, дякуючи Богові за дар богосвяченого життя, молячись за наших військовослужбовців, владу, нашу Україну та завершення війни. Також особливо згадували у молитві тих, хто віддав своє життя за волю і незалежність нашої держави», — розповів Голова Патріаршої комісії у справах монашества.

За словами єпископа, навіть учора Патріарша комісія у справах монашества мала можливість провести конференцію у Львівській семінарії Святого Духа із темою: «Виклики духовного проводу у часі війни». «Ми застановлялися над тим, як духівникам, що навчаються у школі духовного проводу,

сонцестояння 21–23 червня у дохристиянські часи.

2. Саме про нього Ісус Христос сказав, «що серед усіх народжених не поставало більшого пророка, ніж він». Звали його — Йоганан га-Матбиль. Для греків він відомий як Іоаннес о Баптістес, для латинян — як Iohannes Baptista, для мусульмани — як Ях'я. Ми ж знаємо його за ім'ям Іван Хреститель.

3. Іван Хреститель (Іван Предтеча) — попередник Ісуса Христа, що проповідував його пришествя, жив у пустелі

краще послужити для наших людей, які є зранені цією війною. Серед доповідачів були також присутні психотерапевти, психологи, які поділилися своїми думками і провели плідну дискусію», — розповів на завершення владика Михайло Бубній.

Владика Богдан Данило про формуцію духовенства та психодуховну інтеграцію семінаристів

Завершив доповіді Владика Богдан Данило, який представив членам Постійного Синоду звіт про діяльність Патріаршої комісії у справах духовенства. У своїй доповіді владика наголосив на стараннях комісії здійснювати постійну підтримку духовенства у воєнному періоді. Відтак доповідач представив актуальний стан справ семінарій у час війни, труднощі та виклики академічного року 2022–2023, а також сповістив про приготування до нової вступної кампанії до семінарій УГКЦ. Також він поділився результатами засідань Патріаршої комісії у справах духовенства, які відбулися 20–23 травня у місті Львові. Під час цих засідань було обговорено теми психо-духовної інтеграції та зросту семінаристів, душпастирського супроводу родин, а зокрема ролі священника у формуванні християнських родин, рукоположення, призначення та підтримки одружених пресвітерів та їх сімей. Також було обрано нового заступника Голови комісії, яким став о. Петро Жук, ректор Київської Трьохсвятительської духовної семінарії УГКЦ.

За матеріалами: Пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

і потім проповідував хрещення покаянням для юдеїв, хрестив у водах Йордану Ісуса Христа, потім його обезголовив цар Ірод Антипа за намовленням Іродіади. Іван Предтеча — пророк, мученик, після Діви Марії найбільший святий.

4. Іван Хреститель був сином священника Захарії (з роду Аарона) і праведної Єлизавети (з роду царя Давида), родички Пресвятої Богородиці. Коли його батьки були в похилому віці й уже не сподівалися на потомство, він був посланий Богом, аби приготувати Ізраїлю до приходу Месії. По материнській лінії Іван Хреститель є родичем Ісуса Христа і народився на шість місяців раніше.

5. Серед іншого, святий Іван Хреститель має найбільшу пошану — протягом церковного року на його честь відзначається аж шість дат [празник зачаття, різдва, усікновення голови, перше і друге знайдення голови, третє знайдення голови (7 червня) і собор після празника Богоявлення.].

Джерело: «Ближче до Бога»

Молитва:

Святий Іване, Предтече і Хрестителю Господній. Тебе послав Господь, щоб дати свідчення про світло і щоб увірвали всі в те правдиве світло, яке прийшло у світ просвітити кожну людину. Ти — всехвальний пророк, більший від усіх пророків. Вони проповідували Христа Ісуса словами, а ти вказав на нього рукою і мовив: «Це Агнецъ Божий, що бере на себе гріхи світу».

Ти проповідував покаяння, ти хрестив розкаяних у Йордані, ти вдостойся своєю рукою торкнутись голови самого Царя і Бога. Ти — перший мученик, ти — пошани і пустельників наставник, ти — вчитель чистоти, ти — близький друг Христа. Тебе прошу, до тебе припадаю: не відмов мені в заступництві. Нехай моє життя відновиться справжнім покаянням, немов другим хрещенням.

Випроси мені ласку прощення усіх гріхів і повернення на дорогу справжнього християнського життя, щоби з твоєю допомогою я жив(жила) у Божій благодаті і зміг(змогла) колись увійти в царство вічного життя. Амінь!

* * *

Тропар, глас 4: Пророче і предтече пришествя Христоваго, достойно звеличати тебе не в силі ми, що любов'ю тебе почитаємо, бо неплідність матері і отча безгласність розрішилися славним і чесним твоім різдвом. ■

Ювілейний з'їзд випускників Варшавської Духовної Семінарії у Вроцлаві

Вроцлавсько-Кошалінський Владика Володимир Ющак ЧСВВ відзначав у неділю 28 травня ювілей 40-ліття від дня прийняття священничих свячень.

Сорок років тому Варшавську Вищу Митрополічу Духовну Семінарію закінчили двадцятьох трьох єпархіяльних священників приналежних тоді до латинської Варшавської Архиепархії. Поміж випускниками Духовної Семінарії було тоді також п'ятьох монахів: трьох Камільянів та двох Василіян: теперішній владика Володимир Ющак та о. Роман Малиновський. Варшавські єпархіяльні семінаристи прийняли священничі свячення дещо пізніше, бо 29 травня, тобто день пізніше від свячень василіянських монахів. До сьогоднішнього дня відійшло вже до Господа п'ятьох співбратів у священстві владика Володимира.

Від 40 років, не враховуючи часу пандемії, випускники Варшавської Вищої Митрополічої Духовної Семінарії зустрічаються в роковини свячень у когось із своїх приятелів. Цього року всі вирішили стрітнутися у Вроцлаві, де Владика Володимир прийняв їх в єпархіяльному соборі. Разом з Владикою Володимиром при престолі стануло дванадцятьох латинських священників та чотирьох місцевих ієреїв і диякон.

Всі служили Божественну Літургію св. Йоана Золотоустого. Гості отримали двомовні служебники. Канон був відчитаний польською мовою. На закінчення прозвучала подяка та грімке «Многочлітствіє» організаторам та гостям. Після Божественної Літургії всі ще зустрілися на святковому обіді в єпископському домі.

Без сумніву, вівторок **30 травня 2023 р.** був винятковим днем для випускників Варшавської Духовної Семінарії. Особливим днем був він також для господарів Вроцлавського собору та для самого Владика Володимира. Зустрілися ті, що сорок років тому спільно навчалися в столиці Польщі.

Редакція

* * *

Вища Варшавська Духовна Семінарія

Початки Варшавської Семінарії сягають XVI ст. і років Тридентійського Собору (1545-1563), під час якого, в одному

з документів були визначені правила освіти священників для потреб єпархій. Від даного часу навчання мало відбуватися у професійних інститутах названих семінаріями. У Варшаві перша семінарія була заснована в 1678 р. й вели її Отці Місіонери. На жаль, з плином років інститут Отців Місіонерів перестав існувати.

Зачинателем заснування в столиці Польщі другої семінарії був тодішній декан варшавської Капітули, в подальшому львівський архієпископ, Микола Поплавський. 13 квітня 1682 р., на засіданні Капітули було вирішено про заснування в столиці нової семінарії. Студенти мали навчатися в єзуїтській колегії. Декрет став правосильним, коли його підписав познанський єпископ Стефан Вежбовський 12 січня 1684 р. Від даного моменту вважається дійсне існування Варшавської Семінарії, пра-

Учасники ювілейного з'їзду випускників Варшавської Духовної Семінарії у Вроцлаві. Собор св. Вікентія і св. Якова.

цю якої продовжує Вища Варшавська Метрополітальна Духовна Семінарія.

Особливо важким було для Семінарії XIX ст. Час наполеонських воєн (1796-1815) спричинився до суттєвого знищення Варшави, що й торкнулося Семінарії. Натомість роки Польського Королівства (1815-1830) були роками відносної стабілізації та відбудови.

У 1845 р. ректором Семінарії став Бенедикт Вишинський. Від того часу стали її вести отці Варшавської Дієцезії. На превеликий жаль, два повстання (1831 р. і 1863 р.) спричинилися до того, що переслідування царською владою було спрямоване і до цього навчального закладу, в основному тому, що його випускники підтримували повстанців.

У 1867 р., у наслідок ліквідації всіх монаших чинів у Польському Королівстві, Семінарію перенесли до покармелітського монастиря при Краківському Передмісті 52/54, де вона знаходиться й сьогодні.

XX-те століття стало для Семінарії часом найбільших випробувань. Жвавий її розіток після 1919 р. був перерваний II світовою війною, а потім роками правління комуністичної влади і Польської Народної Республіки, яка вскими способами намагалася ускладнювати життя семінаристам. Після 1989 р. Семінарії було повернуто усі державні привілеї та свобода внутрішнього життя.

Джерело: веб-сторінка Семінарії

Після закінчення II світової війни до навчання у Варшавській Вищій Митрополічій Духовній Семінарії своїх студентів почали висилати Отці Василіяни, монастир яких знаходиться при вул. Міодовій 16 у Варшаві. Василіянські студенти жили і проходили свою духовну формацію в монастирі

а філософічно-богословські студії проходили в недалекій Варшавській Духовній Семінарії. Перші Василіянські студенти появились при Краківському Передмісті ще в шістдесятих роках XX ст. В більшій кількості почали вони появлятися однак в сімдесятих і пізніше вісімдесятих роках. Однак найбільше Василіянських студентів навчалось у Вищій Варшавській Духовній Семінарії від початку дев'яностих років, коли до варшавського монастиря почали приїздити студенти з України, Румунії, Словаччини, а навіть з території колишньої Югославії. У дев'яностих роках минулого століття у Варшавській Семінарії навчалось протягом академічного року навіть до сорока василіянських →

Владика Василь Величковський

50 років тому упокоївся у Вінніпезі (Канада) внаслідок важкої хвороби серця, на яку занедужав у в'язниці Владика Василь Величковський.

Народився 1 червня 1903 року у Станіславові (пом. 30 червня 1973 р. у Вінніпезі). 1920 року вступив до Духовної семінарії у Львові. 1925 р. склав перші монаші обіти в Чині Найсвятішого Ізбавителя й прийняв св. тайну священства. Працював місіонером на Волині. У 1942 р. став ігуменом монастиря в Тернополі, де його в 1945 р. і було заарештовано та засуджено на 10 років ув'язнення й каторги. У 1955 р. повернувся до Львова і продовжував душпастирську працю. Архиерейські священня прийняв таємно 4 лютого 1963 р. в московському готелі з рук Митрополита Йосифа Сліпого, який передав йому відповідальність за катакомбну Церкву. Кир Василь висвятив у 1964 р. нових підпільних єрархів, серед яких і свого наступника, Архієпископа Володимира Стернюка.

Інститут історії Церкви УКУ

Василь Величковський народився в родині священника, родовід якої сягав Запорізьких козаків. Батько, Володимир Величковський, був парохом у селі Шупарці (теперішня Тернопільська область); мати — донька о. Миколая Теодоровича й Харитини з Онишкевичів. Рід Величковських з боку батька був священничим вже понад 300 років, а походив зі Східної України, із села Величків.

У віці восьми років Василь почав ходити до початкової школи в селі Пробіжна, де провчився три роки. Після закінчення школи батьки віддали Василя на навчання до Інституту Св. Йосафата, що його провадили отці Василіяни. Тут сталася важлива подія: під час місій мати посвятила свого сина Василька під Покров Пресвятої Богородиці. До шостого класу Василь вступив у селі Городиці. Там його застала Перша світова

студентів, які служать тепер Церкві та Василіянському Чині в Україні та в інших країнах світу.

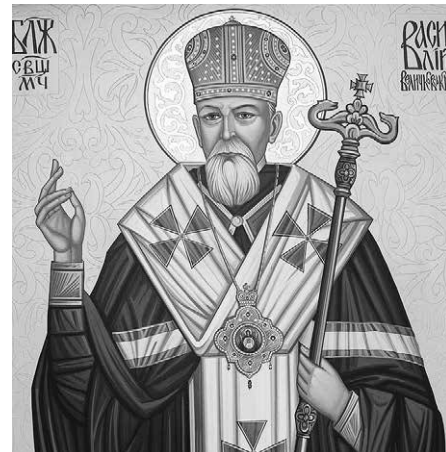
Крім Вроцлавсько-Кошалінського Владика Володимира, поміж випускниками Семінарії у Варшаві є ще інші владика: владика-сеньор Петро Крик, владика-сеньор Василь Медвіт та владика Василь Тучапець, екзарх Харківський. ■

війна, там у 1918 році він вступив до лав Січових Стрільців.

Апостольська діяльність на Волині

У 1924 році, після чотирьох років семінарії, В. Величковський вступив до монастиря Отців Редemptористів у Голоску біля Львова, де його з батьківською любов'ю прийняв о. Йосиф Схрейверс. Кандидатуру-постулат Василь розпочав 2 серпня в день св. Іллі. Незабаром, 9 жовтня 1925 р., у віці 22 років він прийняв тайну священства від єпископа Луцького і всієї Волині Кир Йосифа Боцяна. Спочатку молодий о. Величковський два роки працював вчителем у ювенаті — малій семінарії отців-редemptористів у Збоїськах біля Львова, яка мала тоді понад 100 студентів. Проте діяльність о. Василя не обмежувалася викладанням у ювенаті: разом з іншими отцями він їздив по селах і містечках Галичини, допомагаючи в проведенні місій та реколекцій. Помітивши великий проповідницький талант і апостольську ревність отця Василя, настоятелі вирішили в 1927 р. перевести його до монастиря в Станіславові, де працювала велика місійна група на чолі з визначним місіонером о. Йосифом Де Вохтом.

У той час відкрилися нові можливості для апостольської праці на Волині, яку було приєднано до Польщі в 1921 році. На Волинь у 1920 рр. почали масово переселятися українці з Галичини. Їх духовною опікою займалися о. Миколай Чарнецький і о. Григорій Шишкович. Пізніше, у 1928 році, о. Шишкович поїхав працювати з українцями в Канаді, а на його місце призначили о. Василя Величковського. Він спішив з духовною поміччю галицьким поселенцям, розкиненим по всій Волині. Він вишукував їхні поселення, правив Літургію, проповідував, сповідав, учив катехизму, хрестив дітей, допомагав у будові 20 каплиць. Спочатку, внаслідок агітації прибічників московського православ'я, працювати з людьми було важко, і саме тут знайшов особливий вияв проповідницький та організаторський талант о. Величковського: йому вдавалося переконати людей у необхідності єднання з Вселенською Церквою навіть там, де зазнавав невдач Кир Миколай Чарнецький. О. Василь був людиною веселої вдачі, що також допомагало зав'язувати дружні стосунки з православними. Вже від дитинства о. Василь

мав велику набожність до Пресвятої Богородиці і тому особливо наполегливо поширював на Волині почитання ікони Матері Божої Неустанної Помочі, яка завдяки своєму східному стилю єднала і греко-католиків, і православних. Тоді близько двадцяти тисяч православних приступило до єдності з Греко-Католицькою Церквою. Одним з перших вступив до греко-католицької громади рідний брат Лесі Українки Микола Косач зі своїм сином Юрієм. О. Величковський часто правив Літургію в селі Колодіжному, де народилася велика українська поетеса.

Через польських Сестер Шариток о. Василь в 1930 році зумів дістати від маршалка Пільсудського дозвіл перетворити польський костел в Ковелі на греко-католицьку церкву, що було на той час нечуваною сміливістю. Згодом, коли владика Миколай Чарнецький очолив у 1931 р. місійну акцію возз'єднання православних братів із Греко-Католицькою Церквою, о. Василь разом з іншими редemptористами багато йому допоміг, несучи до людей світло Христової науки й патріотизму.

Польська влада неприхильно ставилася до місійних успіхів о. Величковського та владика Чарнецького, адже вони, проповідуючи живим українським словом, привертали багатьох православних до єдності зі Вселенською Церквою саме через Українську Греко-Католицьку Церкву, сприяли віднові духовної й національної свідомості. Все це перешкоджало колонізувати українців на Волині, тому на вимогу уряду Польщі у 1935 році о. Василь Величковський покинув Волинь і переїхав до монастиря в Станіславові. Звідти, однак, він розгорнув ще енергійнішу місіонерську працю в містечках і селах Західної України, плідно співпрацюючи з о. Зеноном Коваликом, який також був визначним проповідником. Місії тривали по десять днів; під час місій →

отці виголошували проповіді про Хрещення України, про велике покликання до святості, про важливість молитви в житті християнина. Закінчувалися місії великим походом з хрестом через усе село, в якому брали участь тисячі людей з навколишніх сіл.

У 1936 році о. Василь був одним з головних доповідачів на Унійному з'їзді УГКЦ у Львові. Він виголосив для отців реферат про методику унійної праці серед православних, при цьому зробив особливий наголос на необхідності дотримуватися східної традиції в Богослуженнях і проповідях. Мрією о. Величковського було збудувати в Станіславові величний храм на честь Матері

Божої — Цариці України. Він вже зібрав 120 тисяч злотих, купив необхідні матеріали, але міністр військових справ у Варшаві не дозволив редемптористам збудувати церкву, побоюючись їхнього впливу на людей.

У 1938 році виповнилося 25 років місійної діяльності редемптористів в Україні, і з цієї нагоди о. Василь видав «Ювілейний Альманах». У ньому знаходимо надзвичайно ніжну й сердечну присвяту матері, яка гарно висвітлює як синівські почуття о. Василя, так і його життєве кредо: «Благословенна будь, мамо, що жертвувала за нарід сина-дитину. Він вмер для світа, але не загинув для Бога і народу. Він жиє і житиме і життя мільонам дає, бо він, Твій син, Місіонар Ісуса і Марії, Редемпторист».

У 1941 році за дорученням Митрополита Андрея Шептицького і на прохання православної громади о. Василь виїжджає до міста Кам'янець-Подільського. Люди з великим ентузіазмом зустріли

греко-католицького священника і відразу надали йому церкву св. Миколая. Проте отець пробув у місті тільки три дні, бо внаслідок наклепів німецький комендант наказав йому під загрозою розстрілу протягом доби покинути місто.

Світлина із слідчого ізолятора НКВС.

Праця в роки війни і ув'язнення

У 1944 році, коли Червона Армія, наблизившись до міста Тернополя, провадила там запеклі бої з німцями, до львівського монастиря редемптористів дійшла звістка, що в Тернополі немає жодного священника, який опікувався б парохією. Поїхати туди, незважаючи на небезпеку, добровільно зголосився о. Величковський. У Тернополі о. Василь став ігуменом місцевого монастиря редемптористів.

У ніч із 10 на 11 квітня 1945 року енкаведисти арештували більшість греко-католицьких єрархів. Отця Василя Величковського арештували кілька місяців пізніше, 7 серпня цього ж року, у Тернополі. Три місяці о. Василь чекав виконання вироку в камері смертників, з якої щовечора виводили й розстрілювали одного в'язня, а на його місце присилали нового. У цю важку годину

свого життя в'язні звернулися до о. Василя: «Пане отче, просимо вас, розкажіть нам про Божі речі, про молитву і про сповідь, бо жоден з нас нічого не знає про Бога, а це ж може останній день нашого життя». Так о. Василь отримав нагоду проповідувати до самої смерті...

Однієї ночі прийшла черга й о. Величковського і його викликали «з речами на вихід». Він попросився з усіма в'язнями і просив передати рідним у Львові, що священника Величковського розстріляно за Греко-Католицьку Церкву і святу віру. Проте Господь не дозволив згаснути світлу серед темряви — його не розстріляли, а замінили смертний ви-

рок на 10 років ув'язнення в концентраційних таборах на Воркуті. У 1963 році, під час II Ватиканського Собору, Папа Йоган XXIII звернувся до Генерального Секретаря Комуністичної Партії СРСР Микити Хрущова з проханням звільнити Митрополита Йосифа Сліпого для участі у Соборі. Митрополита було звільнено, і під час триденного перебування в Москві йому вдалося послати телеграму до о. Величковського з проханням негайно приїхати для залагодження важливої справи. Оримавши телеграму, о. Василь прибув до Москви і відправив з Митрополитом Сліпим Літургію, під час якої о. Величковського було висвячено на єпископа й призначено місцєблюстителем Греко-Католицької Церкви в Україні.

Після закінчення терміну ув'язнення в 1972 році Владика Величковського відправили за межі СРСР.

Джерело (фрагмент):
www.synod.ugcc.ua

Блаженні миротворці зі зброєю

(Продовження з 1 сторінки)

миру. Бо говорить Господь: „Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться”.

Різдво Івана Хрестителя є винятковим святом. Всіх інших святих шануємо найчастіше в день їхнього народження, але для вічності. Крім цього святкуємо також день його зачаття. Усікновення і трикратне віднайдення його голови є для нас читабельним знаком, що вірність правді і відважне свідчення

несуть ризик страждання і смерті. В загальній службі на Вечірні шануємо мученика за те, що він своїми світлими стражданнями «відобразив пречисті страждання і явився переможцем». Тоді як кожен мученик відображає страждання Христові, то Предтеча прообразив їх. З огляду на його виняткову роль в історії спасіння, і слова самого ж Ісуса: «між народженими від жінок не було більшого від Івана Хрестителя» (Мт11,11), Церква присвятила йому

стільки споминів в своєму літургійному році.

У 2023 році, а по суті від 2014-го, Іван Хреститель є для українців вчителем діяльної любові ближнього. Попри близьку перспективу об'явлення Месії не став пацифістом. Вояків, як і інших, навчав бути чесними. Українські вояки вдовольняються платнею, якою є вдячність народу за збережені життя, і подяка від цивілізованого світу, який усвідомлює, що вони захищають найвищі людські цінності.

о. Богдан Панчак

Київський Митрополит Іпатій Потій (1541–1613)

12 серпня 1541 р. у селі Рожанка* на Підляшші (Люблінське воевідство) народився Іпатій (Адам) Потій, майбутній Митрополит Київський, Галицький та всієї Русі, один з архітекторів Берестейської Церковної Унії 1596 р.

Походив із заможної шляхетської родини наближеної до короля, змалку отримав ґрунтовну освіту та зробив світську кар'єру. Юнацькі роки провів при королівському дворі, початкову освіту здобув у кальвіністській школі

Київський Митрополит Іпатій Потій.

великого литовського канцлера в Несвіж, закінчив Краківську Академію. Секретар польського короля Сигізмунда II Августа, земський суддя у Бересті, берестейський каштелян, сенатор Речі Посполитої. Піписаний під актом Люблінської унії, учасник московсько-польської війни.

Перебував у товариських зносинах з князем Василем Костянтином Острозьким, за сприяння якого, після того як овдовів, відмовився від другого шлюбу, полишив світську кар'єру, прийняв монаший постриг, а відтак став єпископом Володимиро-Берестейським.

Ще будучи мирянином усвідомлював стан повного занепаду і глибокої деградації Православної Церкви, що окреслювало уже в недалекому майбутньому її загибель, а з нею й народу, який вона мала духовно стеретти. Турбота за долю Церкви і народу спонукала його стати близьким соратником К. Острозького, який також шукав вихід з непростой ситуації і цей вихід князь вбачав в об'єднанні із Західною Церквою. На початку 1590-х рр. Острозький відбув

наради з українськими єпископами, на яких презентував і обговорював плани унії з Вселенською Церквою. Ці думки повністю розділяв Іпатій Потій.

Римо-католицький костел у Рожанці в місці давньої церкви.

Вивчаючи писання отців Східної Церкви, він розумів важливість повернення до стану церковної єдності першого тисячоліття. Тільки ось шляхи повернення єдності єпископ Потій уявляв дещо інакше, як князь Острозький. Князь бачив це як акт загальносвітового масштабу, владику ж розумів, що на

церковної Унії. 1596 р. з єпископом К. Терлецьким прибув до Риму, де Папа Климент VIII проголосив Унію Української Церкви з Вселенською Церквою. Проте, в Україні виникли раптові перешкоди через опозицію князя Острозького, двох єпископів, частини духовенства, монашества, шляхти й мирян. Тож Вла-

Одна з вуличок у Рожанці.

заваді стануть політичні та національні конфлікти між різними державами й народами і тому обстоював поетапне єднання з Вселенською Церквою, з тим що Київська Митрополія мала робити

диці Потію довелося докласти чимало праці та дипломатичного хисту, щоби порятувати розпочату справу і Собор в Бересті голосами 5 із 7 українських (Закінчення на 11 сторінці)

Заплутана доля мощів св. Йосафата Кунцевича – 326 літ мандрівки без певної мети (скитання)

У 2016 р. в римо-католицькій парафії в невеликому підляському містечку Супрасль (на річці Супрасль) в костелі св. Трійці було зроблено незвичайно важливе відкриття, яке у зовсім новому контексті показало нам історію не лише цього місця, але й цілої Української Гре-

жертвував цей Порт. Для Супрасльського Костела». Моші названих святих були покладені до шістьох мініатюрних пергаментових конвертиків.

Сім років тому релікварій віднайшов парох костела св. Трійці кс. Андрій Хутовський під час перших підготовчих

Йосафата Кунцевича (був вбитий розлюченим натовпом 12 листопада 1623 р. у вітебській єпископській палаті), зарахованим Папою Римським

Костел св. Трійці у Супраслі.

Сучасний релікварій з мощами святих.

ко-Католицької Церкви. Отже, в одному з бічних (правому, з центральним образом «Розп'яття») жертвників костела, який мав бути відновлюваний, знайдено невеликий, дерев'яний, переносний вівтарик з мощами шістьох святих.

* * *

На віднайденому портативному вівтаріку (він має вигляд дощечки, в якій запечатано мощі святих і відтиснуто на неї червону лакову печатку) знаходяться два підписи латиною: «Дня 18 червня 1881 року в Вільнюсі в катедральному костелі портатиль цього вівтаря був освячений Його Високоповажністю Адамом Станіславом Красінським, віленським єпископом, шляхтичем. Запечатані в ньому мощі: св. Станіслава Єпископа Мученика, св. Йосафата Архиепископа Мученика, св. Казимира Сповідника, св. Інокентія Мученика, св. Юстина Мученика і св. Теофіла Мученика. Закладена була печатка цього ж Преподобного Єпископа, що засвідчую я, Яків Каролевич, вікарій катедрального костела у Вільнюсі, шляхтич». Другий підпис: «1884 року Єпископ Кароль Гриневицький

праць з метою відновлення усіх трьох костельних жертвників, виготовлених у XIX ст. Сьогодні реліквії святих перебувають у головному вівтарі храму.

* * *

У 400-ліття вітебської трагедії — мученицької смерті полоцького унійного архієпископа Руської Церкви

Пієм IX 29 червня 1867 р. до лику святих, проголошеним Сеймом Республіки Литви покровителем 2023 р., як автентичний апостол єдності і Литви, і України, і Польщі та Білорусі, варто відвідати місця, в яких виростав, здобував освіту, а потім служив перший святий нашої Церкви. Зокрема цікава історія скитання його мощей, які більше 300 літ перебували в різних місцях давньої

Собор Святої Софії у Полоцьку.

Речі Посполитої, поки знайшли вічний спочинок у соборі св. Петра в Римі. У туземному шляху тлінних останків святого можемо віднайти багато подібного до того, що діється з нашим народом і в наш час, коли ми щоденно бачимо його мандрівку світами в пошуках кращого життя і втечу перед війною викликаною з боку того, хто інколи наказує називати себе побратимом у нації та віросповіданні.

З Вітебська тіло вбитого архієпископа Йосафата Кунцевича було перевезене до Полоцька й покладене в соборі св. Софії. У виданні «Святий Йосафат

Гавриїлу Коленді вивезти й надійно переховати саркофаг (фундований підканцлером литовським Казимиром Левом Сапігою) з мощами священномученика. Архієпископ доручення виконав переховуючися кілька років з реліквією по різних місцях Речі Посполитої.

У 1657 році Владика Коленда привіз мощі блаженного Йосафата до монастиря Отців Василіян у Супраслі, де вони перебували десять років в монастирській Благовіщенській церкві, де був улаштований для них окремих вівтар. Із підписанням Андрусівського перемир'я між Річчю Посполитою і Московщиною

власність магнатського роду Радивилів. Оо. Василіяни робили всякі заходи й старання, щоб одержати назад у свою опіку мощі блаженного співбрата, і від кн. Карла Радивиля (помер 1711 р.), і від його вдови й синів. Щойно по довгім процесі перед Апостольським Престолом, у 1743 р. дійшло між оо. Василіянами а родиною Радивилів до певної угоди. Оо. Василіяни були приневолені погодитися на те, що мощі бл. Йосафата залишаються в Білій Підляській під опікою родини Радивилів, зате родина Радивилів мала на власний кошт побудувати монастир і велику церкву оо. Василіян, в якій мали зберігатися

Головний корпус замку роду Радивилів у Білій Підляській.

Кунцевич — його життя і доба», авторства М. М. Соловія та А. Г. Великого ЧСВВ (видавництво оо. Василіян, Торонто-1967-Канада) про цей період автори пишуть: «Пошанівок та почитання мощів св. Йосафата почався зараз після його мученичої смерті, ще перед проголошенням Йосафата Блаженным та Святим. Від часу зложення їх у соборі св. Софії в Полоцьку, вони стали метою численних паломництв і місцем чудесних uzдоровлень, духовних навернень (...). Гробниця Мученика стала оздобою і неоціненим скарбом Полоцька. Перед мощами Йосафата висіли численні золоті й срібні подячні таблиці, ікони, образи, лямпади, багаті дарунки тощо».

Не судилося тлінним останкам Владика Кунцевича залишитися спокійно в місці похоронення, катедрі св. Софії в Полоцьку. Скоро вони двічі були в небезпеці від профанації та знищення. Перший раз під час польсько-шведської війни у 1627 р., і другий раз під час польсько-московитської у 1633 р. Небезпечна ситуація майже постійних воєн, яка виникла у даний час, примусила Митрополита Київського, Галицького та всієї Русі Антона Селяву дати доручення Полоцькому Архієпископу

в 1667 р. і після відходу московитських військ з Литви і Білорусі Гавриїл Коленда, вже як Митрополит Київський, перевіз мощі через Жировичі і Вільнюс до Полоцька.

Мощі блаженного Йосафата в Білій Підляській

Нова війна, що почалася у 1700 р. поміж шведами й московитами, примусила знову вивезти мощі перед оскверненням. На цей раз ними заопікувався князь, литовський канцлер, Карло Радивил. Він погодився на прохання Отців Василіян переховати реліквію під своєю опікою та віддати її, коли тільки в державі настане мир.

У 1706 р. мощі архієпископа Йосафата Кунцевича були перевезені в родові маєтки князя Радивиля. Коли настало перемир'я, князь не хотів повернути мощів ченцям до Полоцька. Він наказав скласти тлінні останки Йосафата у своїй приватній каплиці на замку в Білій Підляській, до якої, крім нього та його близьких, ніхто не мав доступу.

„Ось так, почавши від 1706 р, мощі Йосафата перебували в Білій Підляській як

мощі бл. Йосафата. Полоцькі Василіяни мали одержати частину лівої руки з мощів бл. Йосафата. З уваги на обставини, сильні впливи роду Радивилів та піддержку єп. Ляскаріса, Апостольського Делегата, який проводив цим процесом, Василіяни були змушені прийняти ці вимоги». — відзначено у згаданій публікації «Святий Йосафат Кунцевич — його життя і доба».

Остаточно, замурувану в каплиці замку Радивилів домовину з мощами, на початку 1765 р. перевіз до монастиря в Білій Підляській його настоятель о. Лодієвський ЧСВВ. Їх помістили в престоли монастирської церкви, звідки у 1873 р. з наказу російської влади були вони перенесені й замурувані в церковному підвалі. Тоді вже (після ліквідації Чину російським царем в Білій у 1863 р.) монастирем управляли православні.

У Білій Підляській, перебуваючи в різних місцях, мощі святого переховувалися 210 років. Від перенесення їх з замку Радивилів до василіянської церкви св. Варвари у 1765 р. відзначається у місті великий розвиток санктуарію, до якого прибували численні групи паломників, греко- і римо-католиків, щоби →

Замкова каплиця св. Йосафата
Кунцевича.

брати участь у листопадових святкуваннях випрошуючи лас і зцілень.

Мощі св. Йосафата у підвалі церкви в Білій Підяській були замуrowані й запечатані сорок три роки. Завдяки старань Отців Василіян та заангажованих мирян їх вдалося віднайти і відмурувати у 1916 р., а далі (тривала I світова війна), перевезти поїздом до Відня. Цитоване джерело так описує цю подію:

«Дня 12-го липня 1916 р., при великому здвизі народу, мощі св. Йосафата були відвезені на залізничний двірць у Білій Підляській та окремим возом перевезені до Відня, куди вони прибули 15-го липня 1916 р. Мощі супроводив о. Павло Демчук, ЧСВВ; 17-го липня 1916 р. їх перевезено до української католицької церкви св. Варвари у Відні, де їм судилося перебувати понад 30 років».

До Ватикану з Відня мощі св. Йосафата Кунцевича у 1949 р. були перетранспортовані американським військовим літаком. Знаходяться вони в базиліці св. Петра.

* * *

Сьогодні, в році 400-ліття мученицької смерті св. Архиепископа Йосафата Кунцевича, ми маємо в Польщі особливу нагоду відвідати місця, що пов'язані з його іменем. У першу чергу це будуть Супрасль та Біла Підляська.

З причин антинародної та антицерковної політики правлячого в Білорусії режиму, годі відвідувати Полоцьк, але свобідно можна податися ще до Вільнюса, де святий здобував освіту, вступив у василіянський монастир,

Давня василіянська церква св. Варвари у Білій.

був висвячений у священники. Зокрема варто відвідати згаданий на початку даної статті саме Супрасль, тому що у цьому місті маємо виняткову нагоду помолитися перед вівтарем, де переховуються покладені в ньому мощі святого. Тут також варто подивитися давній василіянський монастир, в церкві якого ченці десять років переховували мощі нашого мученика-скитальця (звідки вони повернулися до катедри в Полоцьку). Могутня споруда монастиря з величною єпископською палатою, де сьогодні влаштований музей друкарства, височіє над містом, яке розвинулося, між іншими, завдяки його існуванню, і годі її не побачити та не відвідати.

Регіон, про який згадано у статті, зокрема дуже пов'язаний з початками

Унійної Церкви (у прийдешньому УГКЦ) та її складною долею. Від Білої недалеко до Рожанки, в якій народився в родинному маєтку Іпатій Потій, майбутній Митрополит Київський, Галицький та всієї Русі, один з архітекторів Берестейської Церковної Унії; зовсім близько до Пратулина, сьогодні санктуарію 13 греко-католицьких мирян розстріляних 24 січня 1874 року сотнею царських солдатів за відмову передати сільську церкву православному священникові; недалеко також до Костомолотів, де існує одинока на Підляшші неоунійна парафія з храмом священномученика Микити.

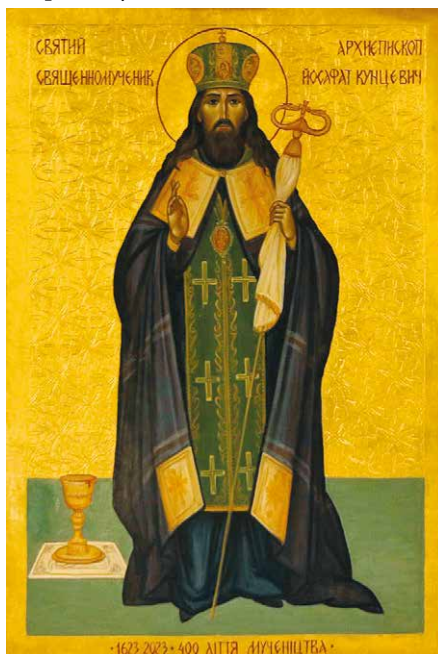
ред. Богдан Тхір

* * *

Молитва до святого священномученика Йосафата

«Великий мученику Христовий, святий Йосафате, прекрасний взоре християнської досконалості й непоборний ревнителю в приєднуванні нез'єднаних до святої католицької віри! Ти через любов до Бога не відмовився від жодних труднощів і навіть радо пролив кров, і віддав своє життя. Благаю тебе, святий покровителю й отче — встався за мене перед Ісусом і Марією та випроси мені непохитність у святей католицькій вірі й ревність для спасіння моєї власної душі, душ моєї рідні, знайомих, сусідів і друзів.

Святий священномученику Йосафате, згадай, що ти наш брат із крові й кости, тож вставляйся перед Богом за наряд, з якого ти вийшов. Вчини, →

Сучасна ікона св. Йосафата. Білосток.

Українізація в умовах сучасності

Сьогодні ми маємо поважні проблеми у щоденному контактуванні користуватися українською мовою. Це чути і видно. Навіть на основному рівні багато членів нашої громади не вміють уповні висловити [„рідною“?] мовою своїх почуттів, переживань, а вже перелити їх на папір, чи записати у пам'яті персонального комп'ютера кирилицею, це багатьом здається завданням понад усі інтелектуальні сили. Звичайно, бракує слів.

Не зважаючи на те, що існують в Польщі школи з українською мовою навчання, у багатьох інших школах працюють пункти навчання української мови, а в інтернеті без більших проблем можна знайти багато дидактичних матеріалів, рівень користування мовою падає. Не згадуючи вже про потребу користування друкованим словом і сягання до газет, журналів і книжок (вони реально і практично доступні!) А вистачить тільки хотіти.

Минає якраз 100 літ, як Рада Народних комісарів Радянської України прийняла закони про так звану, а властво, мниму, «українізацію». Варто цьому явищу приглянутися і, можливо, знайти паралелі до сучасності й зробити особисті висновки.

(Редакція)

Офіційно політика «коренізації» (назва політики, здійснюваної в 1920-х — 1930-х рр. в СРСР партією більшовиків з метою зміцнення впливу центральної влади в національних окраїнах через поступки у сферах освіти, культури, державного управління, у соціально-економічному та суспільному житті. Така політика, на думку більшовиків, повинна була повсюдно зробити радянську владу «рідною», «народною» і «зрозумілою» — такою, що сприймається не як нав'язана ззовні, а як корінна [Енциклопедія історії України].) в Україні розпочалася 17 липня 1923 р., коли Рада народних комісарів УСРР прийняла рішення «Про заходи у справі українізації шкільно-виховних та культурно-освітніх установ», а 1 серпня «Про заходи забезпечення

рівноправності мов та про допомогу розвитку української мови».

Згідно з цими документами, встановлювалося, що ніхто з громадян, які не володіють українською мовою, не може бути прийнятий на службу в державну установу, а ті, хто вже перебуває на державній службі і не вивчить українську мову за встановлений термін на організованих при установах курсах, звільнялися з державної служби. З серпня 1923 р. для державних чиновників і партійних функціонерів почали організовуватися курси української мови. У 1925 р. було введено обов'язкове використання української мови в державному діловодстві, а у 1927 р. Л. Каганович (тодішній генеральний секретар ЦК КП(б)У). оголосив, що вся партійна документація вестиметься українською мовою. У результаті, якщо в 1922 р. українською велося лише 20% усього (Продовження на 13 сторінки)

Київський Митрополит Іпатій Потій

(Закінчення з 7 сторінки)

єпископів врешті потвердив церковну Унію. У вересні 1599 р. після смерті М. Рагози став Митрополитом Київським, а з квітня 1600 р. архимандритом Києво-Печерської лаври. До кінця

святий наш покровителю, своїми могутніми молитвами, щоб у всьому українському народі настала єдність у святій вірі, щоб усі сталися дітьми єдиної правдивої Вселенської Церкви, яка тішилася б розквітом у нашій вільній батьківщині, та щоб увесь наш нарід, збагачений дочасними й вічними благословеннями, прославляв Бога, який нагородив тебе нев'янучим вінцем у своєму Царстві. Амінь!».

життя невтомно працював для захисту та розбудови Унійної Церкви. Нерідко наражався на перешкоди, блокування чи й виступи з боку противників Унії, а у 1609 р. невідомий двічі рубонув шаблею Митрополита, відтявши три пальці лівої руки. За першим ударом життя врятував архиєрейський посох, а другий удар у шию стримав товстий ланцюг.

Як пастир велику увагу приділяв отриманню належної освіти духовенством та монашеством, опікувався розвитком руських шкіл, організував шпиталі та притулки для бідних і сиріт. Хоча працю у цій сфері стримував постійний брак коштів через втрату, внаслідок розколу Української Церкви, багатьох маєтностей. Прославився як талановитий проповідник, а також письменник-полеміст

й богослов; залишив кілька сотень промов та повчань. Завжди ставав в обороні Церкви від різноманітних сект, а парафіяльного духовенства від сваволі магнатів і шляхти. Жертвою та невтомною працею вивів Унію Церкву в число ключових конфесій тодішньої Речі Посполитої. Помер у Володимирі Волинському 18 липня 1613 р.

Джерела: *Інститут історії України*; www.ukrlit.net; фото — редакція

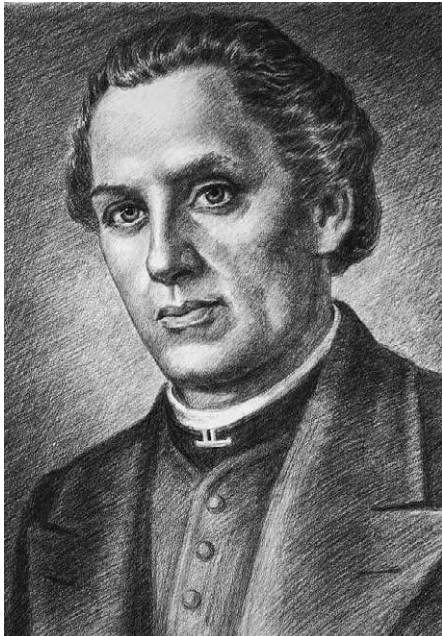
* У селі Рожанка, в місці, де сьогодні знаходиться нео-готичний костел св. Августина (збудований в 1908-1913 рр.) стояла мурована унійна церква, яку після 1875 р. було переіменовано на православну. Можливо, що будуючи костел, частково було використано мури церкви.

— із парафіяльної хроніки

Національний будитель Галичини

У селі Новосілки (Золочівського району Львівської області) — 7 червня 1843 р. народився Маркіян Шашкевич, якого країни назвали пробудителем Галичини..

Він прожив лише неповних 32 роки, проте його вклад у формування українського національного духа та націо-

Отець Маркіян Шашкевич.

нальне пробудження Галичини є неоціненним. Подібно як рибалки, що стали Христовими апостолами і словом своїм струнули старим світом, так і Маркіян замість стати пересічним провінційним священиком став апостолом національного пробудження і струнув свідомість мільйонів русинів-українців.

Народився в селі Підлисса на Львівщині у священничій родині. Його дитячі та шкільні роки минули серед простого українського люду, синівська любов до якого провадила Маркіяна через усе його коротке життя. Освіту здобув на теологічному факультеті Львівського університету та в Львівській духовній семінарії. В ті смутні часи занепаду, зневіри та збайдужіння, коли провідна верства народу залюбки послуговувалась польською чи німецькою мовами, власну мову вважаючи некультурною а то й непристойною, Маркіян одним з перших в Галичині звернувся до сумління “національної еліти”, до кожного русина-українця: “Руська мати нас родила... чому ж мова ей не мила?”

Загострені до краю патріотичні почування стимулювали його безупинну працю на добро українського народу. Заснована ним разом з І. Вагилевичем

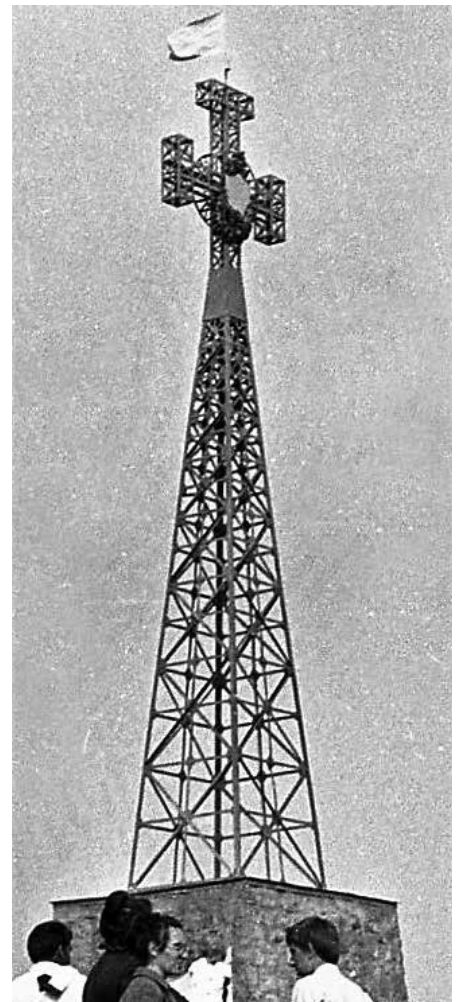
та Я. Головацьким “Руська Трійця” дала приклад і поштовх для розгортання на початку 1830-х років студентського патріотичного руху. В той час, коли українцям майже насильно нав’язувалось латинське “абцадло”, М. Шашкевич у 1836 р. надрукував полемічну статтю “Азбука і abecadło”, в якій захищав

кирилицю і висловлювався за використанням так званого “гражданського шрифту”. Разом із своїми побратимами він збирав та популяризував фольклор, випускаючи збірники “Син Руси” (1833), “Зоря” (1834) а також альманах “Русалка Дністрова” (1837).

Пам'ятник М. Шашкевичу в Золочіві.

Меморіальний хрест до 100-ліття з дня народження Маркіяна Шашкевича у селі Підлисса.

Вихід у світ альманаху “Русалки Дністрової” викликав переполох в австрійської окупаційної влади, так що майже увесь її наклад було skonфісковано, — до Галичини з 1000 надрукованих примірників потрапила лише сотня. І, як виявилось, страх владомощців був небезпідставним, бо навіть ця дециця невеликих за обсягом книжечок зуміла розбудити приспану національну гідність українців, яка вже невдовзі у 1848 р. голосно заявила про себе усьому світові.

М. Шашкевич був одним з перших перекладачів українською мовою “Слова о полку Ігоревім”, Святого Письма, автором перекладів з польської, чеської, сербської, німецької, грецької та латинської мов. В поезії та літературі проявив себе як поет-новатор творчість якого до найдрібніших почувань просякнута духом українства. Шашкевич також був соборником і у своїх творах часто звертався до козацької тематики, стверджуючи тим самим, що українці по обидва боки Дніпра є великим народом із давньою і славною історією. Його →

Українізація в умовах сучасності

(Продовження з 11 сторінки)

діловодства, то у 1927 р. цей показник досяг 70%.

Кістяком українізації стали так звані націонал-комуністи. Окрему групу почали становити українські емігранти з Берліна, Відня, Праги і Парижа, які також повірили у серйозність курсу на українізацію. У 1923 р. Ю. Тютюник, учасник «Другого зимового походу»

літературна спадщина є порівняно невеликою, проте вона вказала напрямок розвитку для усіх подальших письменників, серед яких був також великий Каменяр.

Слава М. Шашкевича як Пробудителя національної свідомості та зачинателя нової української літератури в Галичині почала ширитись після його смерті, а пророчє слово не змовкає і сьогодні. В радянські часи на матірних українських землях воно стримувало українців від тотальної русифікації, а на еміграції зупиняло процеси асиміляції. То ж недарма Маркіяна Шашкевича вважають «Подвижником і Провісником відродження Галицької і всієї України».

* * *

Маркіян Шашкевич

Споминайте, браття милі...

Споминайте, браття милі,
Славнії часи старі!..
Ніби Прута бистрі хвилі,
Плили руські лицарі.

Блискали шеломи в сонці,
Червонилися щити, —
Славні Русі оборонці
Йшли на ворога в світі.

Чи на Дон той каламутний,
Чи на Литву, на Ятвяг,
Чи на Краків баламутний,
Вічно скорий до зневаг.

Від копій шляхи стогнали,
Від прапорів нісся шум,
Аж до неба підлітали
Гомони лицарських дум!

Споминайте, браття милі...
Може спомин спосіб дасть
Воскресити в новій силі
Руську славу, руську власть!

1921 р. проти більшовиків, повернувся в УСРР і надрукував відкритого листа, закликаючи своїх співвітчизників в еміграції наслідувати його приклад (...).

<http://megalib.com.ua/>

Здобутки

Одним із беззаперечних досягнень політики українізації була українізація початкових шкіл. Якщо в 1922 році існувало 6 105 українських шкіл, то в 1930 — 14 430 (російських — 1 504). На кінець 1927 року 77 % українців навчалася в цих школах. Трохи гіршою була ситуація з українізацією вишів [ви-

щих шкіл — ред.]. Як згадував Микола Скрипник, у 1929 році інститути були українізовані на 30%.

Також відбулася українізація преси: з'явилося чимало нових україномовних видань, центральний орган ЦК КП(б) У газета «Комуніст» з червня 1926 року почала виходити українською мовою. Якщо в 1923 році виходив друком єдиний літературно-політичний «грубий» журнал «Червоний шлях», то вже в 1929 таких часописів було декілька: «Життя й революція» в Києві, «Зоря» в Дніпропетровську, «Металеві дні» в Одесі, «Літературний Донбас» в Артемівську-Сталіному. Загальне число українських назв друкованих періодичних видань у 1929 році — 326. Станом на 1932 рік українізація преси становила 87,5%. Літературна українська мова була нормалізована й піднесена на суттєво вищий рівень. Були витіснені з України й російські театри включно з російською оперою. У 1931 році було вже 66 українських, 12 єврейських і 9 російських театрів. У 1924-1925 роках з'явилося українське радіо.

У Києві в 1926 році українці становили вже 41,6 %, росіяни — 25,5 %, євреї — 26,3 %, поляки — 3 %. Таке співвідношення свідчило передусім про зміни соціально-психологічного плану. Ті російськомовні мешканці міста українського походження, які в 1917 році, відповідно до офіційної ідеології царської Росії про єдиний руський народ, вважали себе росіянами, у 1926 році, за умов офіційного курсу українізації, почали ідентифікувати себе українцями.

Чим усе закінчилося

Офіційно українізацію ніхто не припиняв і не забороняв. Такого документа, де б прямо йшлося про завершення

політики українізації, не існує. Але, починаючи з 1930-их років, почалося поступове її згортання. В розвиткові української мови і культури Сталін побачив загрозу існуванню комуністичного режиму. В 1930 році було закрито курси (Закінчення на 15 сторінці)

Відродження традиції вшанування чудотворної ікони Супрасьлької Божої Матері

Греко-католицька парафія у Білостоці має відносно недовгу історію, проте кожної неділі у гостинному латинському храмі Святого Духа тут збирається на україномовній літургії немала громада вірян, а поміж ними і громадяни України, що з різних причин знайшлися поза кордоном батьківщини.

Ікона Супрасьльської Божої Матері.

Напередодні дня пам'яті святого Івана Богослова, за давнім переказом та за традицією супрасьльських Отців Василіян, святкується день ікони Супрасьльської Матері Божої*. З нагоди цього свята в парафії УГКЦ у Білостоці Владика Аркадій Трохановський,

єпископ Ольштинсько-Гданської Єпархії звершив Архиерейську Божественну Літургію, перед якою відбулася ще окрема зустріч-конференція для жінок.

На літургії з архиереєм співслужили священники Ольштинсько-Гданської Єпархії та гості: о. Григорій Столиця, Венгожевський декан і парох у Хшанові, ієрм. Ігор Гарасим ЧСБВ, парох у Кентшині, ієрм. Мирослав Підлипчак ЧСБВ, та душпастир парафії у Білостоці о. Андрій Залевський SVD.

У літургії взяли участь також о. Євгеній Усошин з Мінська, канцлер Курії Апостольської Адміністрації для Греко-Католиків Білорусі, друзі та добродієць парафії: о. Ришард Пастурек, с. Кінга MSF та о. Єжи Сенчек, директор Карітасу Білостоцької Архиепархії, якому Владика Аркадій вручив після відправи подячну грамоту за гуманітарну допомогу для України та біженців з України на території Білостока.

Перед початком літургії Владика Аркадій освятив нову ікону з нагоди 400-ліття мученицької смерті св. Йосафата Кунцевича, яка буде вшановуватися в білостоцькій парафії.

Владика Аркадій у слові до вірних, між іншими, віднісся до християнських підвалин свята: «Сьогодні ми тут приходимо, щоби поклонитися іконі Матері Божій з Супрасля. Ікона, до якої ми прибігаємо, прославилася благодаттю зцілення хворих, що молилися перед нею. Історія ікони дуже довга, сягає

початків XVI століття. Про цю історію нам найкраще можуть розповісти історики, які докажуть, що вона своє місце знайшла в супрасьльському монастирі. Ікона, копія якої перед нами, постійно славилася своєю благодаттю і привертала до монастиря незліченні натовпи віруючих, не тільки православних, а й римо-католиків і протестантів, які також вважали її чудотворною. Знаходимо сьогодні саме такі історичні перекази».

У рамках святкування ювілейного року мученицької смерті св. Йосафата Кунцевича, доктор історичних наук, бургомістр Супрасля, Радослав Добровольський прочитав лекцію про життя та чудеса, смерть та мощі великомученика єдності християн.

Після Літургії була ще святкова трапеза, під час якої вірні могли порозмовляти зі своїм єпископом та присутніми душпастирями.

Редакція: cerkiew.eu

* Чудотворна ікона Супрасьльської Божої Матері. Монастиреві в Супраслі київський Митрополит Йосиф II Солтан у 1503 р. подарував ікону Божої Матері-Одигітрії. Ікона була написана у візантійському стилі на дошці розміром 2,4 на 1,3 метра. Ікона перебувала в монастирі до 1915 р., але через наступ німецьких військ була вивезена втікаючими монахами до Слуцька і зникла у воєнні роки. Сьогодні в монастирській церкві →

Після Божественної Літургії миряни разом зі своїми душпастирями заспівали гімн України.

Дещо з українознавства

(фрагмент)

Спеціально для русотяпів

Кілька популярних лекцій з українознавства спеціально для тих людей, що досі ще цією справою не цікавилися, не цікавляться і не цікавитимуться...

— Що таке Україна?

Україною зветься „искони русская земля — малая Русь, где все обильем дишет”... Розляглася вона на просторах Харківської, Полтавської, Чернігівської губернь, Новоросії і Юго-Западного краю.

Це Велика Україна. Крім того, до України ще належать: Червона Русь, потім Прикарпатська Русь, плюс Угорська Русь, плюс Під'яремна Русь рівняється Україні. Є ще на світі: Біла русь, Фінляндська русь, Литовська Русь, Кавказька Русь, Туркестанська Русь, Сибірська Русь, але ці до України не належать.

Столиця України — Київ. Виконує обов'язки „матері городів руських”. Батька городів руських не знайдено, але він, безперечно, десь є. Утік своєчасно, наплодивши силу всіляких городенят.

Дядько руських городів — Чернігів, вітчизна св. Федоська Углицького, що його дуб і досі допомагає від зубного болю. Вживають того дуба так: одкусюють од дуба обапола хворим зубом і їдять того обапола до цурки. Кумувала в Києві Біла Церква, а бабувала Полтава. Житомир на хрестини книші пік, а Вінниця самгон гнала. Головна річка

Благовіщення знаходиться її копія з XIX ст. На іконі представлена Богородиця з Дитям, яке правою рукою благословить, а в лівій тримає книгу. Ікона дуже скоро стала відома численними зціленнями. Коли монастир став греко-католицьким, на неї було накладено сукенку прикрашену дорожочинними каменями.

Протягом століть перед іконою молилися і православні, і католики. Образ Супрасльської Божої Матері знаходиться сьогодні також, як настінний завітарний розпис, і в місцевому римо-католицькому костелі Пресвятої Богородиці (давньому протестантському храмі). Натомість празник Супрасльської Божої Матері віряни відзначають 10 серпня. Спочатку днем святкування ікони був день 7 квітня (за н. ст.). ■

на Україні — Дніпро, що зветься ще „Русскої слави колибель”.

Населення на Україні — малоросійські хохли. Звуть їх солоп'ями. Всі вони в широких штанах. Балакають мужицькою мовою і співають малоросійських пісень з гопаком. Мужицька мова тепер державна, і всі її повинні знати. Вона дуже подібна до російської.

По-російському — трест і по-українському — трест. Синдикат — і по-російському, і по-українському — синдикат. Тантьема — так само і по-російському, і по-українському. Так що різниці майже нема ніякої, і вивчитися тої мови для тих, кому я оце присвячую своє українознавство, — не тяжко. От тільки слово процент по-українському не процент, а відсоток. Але зміст його однаковісінський.

Українізація в умовах сучасності

(Закінчення з 13 сторінки)

з вивчення української мови. В 1933 році запроваджено новий український правопис, суттєво наближений до російської мови. Відтоді радянські науковці мали неухильно слідкувати за українською мовою, направляючи її в потрібне русло. Українська мова не заборонялася, але бралася під цілковитий державний контроль. Влада, в особі її представників — цензорів, мала контролювати, що пишуть українські письменники, які вистави йдуть в українських театрах, що друкують українські газети і що вчать у школах школярі. Поступово українська мова перетворилась в один із інструментів радянської пропаганди. Нею мали славити вождів — як живих так і мертвих, нагадувати про здобутки «великого жовтня», виховувати «будівників комунізму» тощо. Трагічною була доля й тих, хто впроваджував політику українізації.

Один із її ініціаторів — Микола Скрипник — застрелився в липні 1933. У тому ж таки році наклав на себе руки і Микола Хвильовий. Провідні кадри в Наркоматі народної освіти й на курсах українізації були арештовані, так само, як і чимало українських письменників і журналістів. Одних заслали в табори, інших розстріляли. Можна сказати, що українізація 20-их років захлинулася українською кров'ю періоду Великого терору. Насправді радянській владі, як до того і царській, не потрібні були ані

А там біржа, золото, червінці, банкноти, стерлінги, долляри, це однаково і по-російському, і по українському.

Отже не бійтесь українізації!

Остан Вишня

Запрошення

У суботу 8 липня 2023 р. запрошуємо на відпуст до Хшанова.

Програма торжества:

год. 10.30 — Молебень до Матері Божої,
год. 11.00 — Архирейська Служба

Божа,

- посвячення води,
- освячення ікони Св. Ап. Петра і Павла,
- процесія з іконою,
- почастунок.

Сердечно запрошуємо

— Хшаново чекає Вас!!!

о. Григорій А. Столиця і парафіяльна рада

українська мова, ані українське мистецтво, ані українська наука, ані сама Україна. Їй потрібні були фарбовані декорації, бутафорія, яку за потреби можна було витягти з-за лаштунків, а також слухняні статисти, які б відкривали рота тільки тоді, коли дозволять у Москві. Протягом десятиліть завбачливо знищувалось усе по-справжньому українське і все живе (...).

Світлана Шевцова. Київ
(www.ukrinform.ua)

* * *

Культурнацією процесу живого руху на користь української мови стало в Україні «Розстріляне відродження», тобто літературно-мистецьке покоління 20-х — 30-х рр. ХХ ст., яке дало українській культурі дуже високого рівня художні твори у галузі літератури, журналістики, живопису, музики, театру, кіно і яке було насильно ліквідоване тоталітарним сталінським режимом. Сьогодні, здається, ліквідація спокійно крокує без насильства, а добровільно і на користь вигідного консумпційного суспільства та його способу життя. І це торкається усіх, безумовно, суспільних верств (може за винятком невеликої жменьки невіддатливих тенденцій індивідуальностей).

підготував — (бт)

Фото — веб-ресурси

Отець Григорій Назар

(1974-2023)

14 травня 2023 р. на 49 році життя, на 23 році священства упокоївся у Бозі о. протоієрей Григорій Назар, душпастир Горлиць, Білянки і Вівчар, Голова Архиепархіяльної Комісії до Справ Душпастирства Молоді, Член Братства Греко-Католицької Молоді "Сарепта".

О. Григорій Назар народився 2 червня 1974 р. в Іданську. Проживав у Стегні, а його матірною парафією був Циганок/Желіхово. Випускник Люблінського Католицького Університету. Священничі священня отримав у катедрі св. Івана Хрестителя в Перемишлі з рук Владики Івана Мартиняка 3 червня 2000 р.

Душпастирюючи в Горлицях, від першого дня агресії росії в Україну, о. Г. Назар з усіх сил ангажувався в діло допомоги потерпілим.

* * *

«П'ятдесяти років ще не маєш і Ти бачив Авраама?», почув Ісус від обурених юдеїв у відповідь на Його слова: «Авраам, ваш батько, був радий від думки, що побачить день мій; і він бачив — і зрадив».

Уривок Євангелія від Івана (8, 51-59), в якому відповідний вік є неодмінною умовою авторитетного навчання ми чули сьогодні, на третій день від кончини отця Григорія Назара. Мав майже п'ятдесят літ. В Книзі Чисел читаємо, що Господь промовив до Мойсея: «Цей закон про левітів: від двадцяти п'яти років і вище ставатимуть вони до служби у наметі зборів, а від п'ятдесяти років залишать службу, не служитимуть більше» (8, 23-25).

Отець Григорій не служитиме більше Божественної Літургії на престолах храмів Лемківщини, Жулав, Перемишля, Галичини, Риму, Лісабону. Приєднався

до служителів вже Небесної Літургії, а в гроні співслужителів, які є випускниками Люблінської семінарії буде «патріярхом», бо він старший від пресвітерів Зенона, Бориса, Євгена, Василя і Дарія.

Авраам зрадив, бо вірою бачив день Ісуса, Його народження і перебування між людьми. Отець Григорій, разом з вірними, яким служив, встиг ще цього року заспівати про це найважливіше бачення, яке надає сенс життю і смерті християнина. В кожну недільну утрєню, а в пасхальну неділю з особливим піднесенням кличемо: «Воскресіння Христове бачивши, поклонімося святому

Господу Ісусові [...] бо розп'яття перетерпівши, він смертю смерт переміг».

В Чині похорону єрей звертається до живих: «Ось лежу, возлюбленні мої, посеред усіх, мовчазний і безголосий: уста закрилися, язик задубів, і губи знерухоміли [...] очі погасли і не бачать ридаючих; слух не сприймає плачу опечалених, ніс не чує кадильного запаху; а правдива любов ніколи не вмирає».

Отець Григорій любив Бога, своїх рідних, Церкву Христову в її українському греко-католицькому втіленні, а особливо діяльною любов'ю молодь, бо розумів, що втрата молодого покоління то як зірвана ланка в ланцюзі.

Не відходиш від нас, Отче Григорію, мовчазний і безголосий!

о. Богдан Панчак

Господь дав, Господь і взяв.

Нехай ім'я Господнє буде благословенне!» (Йов 1, 21)

Єднаємося у скорботі та молитві з БАТЬКАМИ, СЕСТРОЮ АГАФІЄЮ та усією родиною з приводу смерті найдорожчого сина і брата

Бл.п. о. протоієрея Григорія НАЗАРА

Зі смертю о. Григорія ми втратили вірного Приятеля, Патріота, Священнослужителя щирим серцем і душею відданого нашій Церкві, молодому поколінню та усьому українському народові у Польщі та поза її межами.

Вічна пам'ять ПОКІЙНОМУ!

Нехай земля, на якій зростав, буде Йому пухом!

Учні, вчителі, працівники та директор Любомира Тхір, Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки з українською мовою навчання в Бартошицях

Дорогому о. Робертові Росі

Складаємо наші найщиріші вітання з нагоди 20-ої річниці священничих свячень та 50-ліття від дня народження.

Дякуємо Тобі за жертвну працю, молитву та віддане служіння Богові, Церкві та нашому народові!

Бажаємо Тобі кріпкого здоров'я, Божих ласк у священничому служінні, щедрих дарів Святого Духа. Нехай Пресвята Богородиця тримає Тебе й парафію під Своїм Материнським Покровом, а Господь Бог сотворить многі і благії літа!

Бажаємо Божої допомоги у всіх щоденних справах, здоров'я, взаєморозуміння з людьми, які Тебе нащодень потребують, світла і гармонії на душі. Хай Господь Бог нагородить Тебе всіма благами, обдарує довголіттям, подасть щастя й добро.

Дружина з синами, Мирослава й Мирослав Венці

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак, о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, **о. Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кожалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір (бт). Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 **Przemysł**, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 **Olsztyn**, tel: 89 539 60 48, e-mail: eparchia.kontakt@gmail.com

Adres redakcji: BŁAHOWIST; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie, tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001